

POSTANOWIENIE

30 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 30 czerwca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z wniosku F.S, T.S., W.S.
oraz małoletnich M.S. i L.S.
z udziałem B.B., J.B., K.D. i K.J.
o zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej W.S. oraz małoletnich M.S. i L.S.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 19 sierpnia 2021 r., XVI Ca 813/20,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z 28 lutego 2020 r. Sąd Rejonowy w Wejherowie uznał roszczenie wnioskodawców o rozliczenie nakładów poniesionych przez K. i M. małż. B. na bliżej oznaczoną nieruchomość położoną we W. (dalej - „Nieruchomość”) za usprawiedliwione co do zasady w części dotyczącej nadbudowy piętra budynku istniejącego w dniu 21 listopada 1974 r.

Postanowieniem z 19 sierpnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił powyższe postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek wnioskodawców o rozliczenie tych nakładów, oddalił apelację wnioskodawców, a rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego pozostawił Sądowi Rejonowemu w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawcy wskazali przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Ich zdaniem w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w pytaniu, „czy w sytuacji, w której współwłaściciele nieruchomości wspólnej zawarli umowę *quoad* w 1974 r., której zapisy co do wyłącznego korzystania z poszczególnych części nieruchomości wspólnej przez poszczególnych współwłaścicieli, zaczęły być stosowane sukcesywnie - w zmodyfikowanej formie w 1984 r. i następnie w 1997 r. kompleksowo, z uprzednim stosowaniem umowy *quoad usum* zawartej w formie ustnej w zakresie korzystania ze wspólnej nieruchomości, skutkują zmianą sposobu rozliczenia nakładów poczynionych na nieruchomość wspólną przez współwłaścicieli z zasad ogólnych wynikających z art. 207 k.c. ze wszystkimi tego konsekwencjami, w szczególności wobec zawarcia umowy darowizny działanej pomiędzy nabywcą B. S. a współwłaścicielem M. B. z 9 lipca 2009 r. dotyczącej przeniesienia nakładów, ze wszystkimi tego konsekwencjami”.

Skarżący wskazali również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na naruszenie przez Sąd drugiej instancji treści art. 207 k.c., art. 118 k.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. przez zastosowanie art. 207 k.c. i - w konsekwencji - art. 118 k.c. W ich ocenie Sąd odwoławczy bezpodstawnie zastosował w przedmiotowej sprawie art. 207 w związku z art. 118 k.c. z pominięciem umowy *quoad usum* zawartej i wykonywanej pomiędzy współwłaścicielami, przy jednoczesnym pominięciu przez ten Sąd umowy darowizny działanej pomiędzy B. S. (spadkodawczynią Wnioskodawców) a M. B. z dnia 9 lipca 2009 r. dotyczącej przeniesienia poczynionych i nierozliczonych nakładów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy

w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Skarżący nie uczynili zadość wskazanym wymaganiom, nie przedstawili bowiem argumentacji jurydycznej uzasadniającej tezę o istotności przedstawionej wątpliwości (jej znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy) ani nie wskazali, że prowadzi ona do rozbieżnych ocen, że zagadnienie jest nowe, dotychczas nie rozstrzygnięte i że udzielenie odpowiedzi będzie miało ważne znaczenie dla praktyki orzeczniczej

sądów w sprawach podobnych (ma charakter ogólniejszy). Ich wątpliwości świadczą o tym, że w istocie nie dążą do rozstrzygnięcia abstrakcyjnego zagadnienia prawnego, a oceny konkretnych okoliczności sprawy i przyjęcia zajętego przez nich stanowiska co do trafności rozstrzygnięcia. Przedstawiona przez nich argumentacja nie odnosi się do żadnego problemu związanego z interpretacją przepisów prawa, lecz wyłącznie do zastosowania przepisów prawa w konkretnych okolicznościach faktycznych. W ujęciu zaś abstrakcyjnym wpływ podziału *quad usum* na roszczenia określone w art. 207 k.c. był już wielokrotnie analizowany w orzecznictwie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2020 r., III CSK 84/19, OSNC 2021, nr 5, poz. 33 i tam przywoływane orzecznictwo).

Wnioskodawcy nie wykazali również, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., a więc iż zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Przy czym o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie

pokrywać (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubL; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubL; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubL; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubL; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubL). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubL, z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubL).

Stosownie do art. 398³ § 3 k.p.c. niedopuszczalne jest oparcie skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ze względu na tę regulację zarzuty naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c. nie mogą być w ogóle podstawą skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76; oraz wyroki: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubL; z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, niepubL; z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, niepubL; z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, niepubL, z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.). W tej sytuacji Sąd Najwyższy nawet w razie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - nie mógłby rozważać zasadności naruszenia art. 233 k.p.c. Tym samym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może też uzasadniać tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Jednocześnie skarżący nie podnieśli żadnych zarzutów proceduralnych, dotyczących czynności Sądu drugiej instancji, które w dopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym sposób zmierzałyby do zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, w tym chociażby dotyczyły pominięcia części materiału dowodowego. Przewidziane w art. 398¹³ § 1 k.p.c., związanie granicami podstaw kasacyjnych oznacza powinność Sądu Najwyższego

merytorycznego rozpoznania jedynie tych zarzutów materialnoprawnych i procesowych, które zostały wytknięte przez skarżącego i są dopuszczalne w świetle art. 398³ § 1 i 2 k.p.c., a także niedopuszczalność poszukiwania i uwzględnienia przez Sąd Najwyższy z urzędu innych - nawet występujących obiektywnie, lecz nie wytkniętych przez skarżącego - uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2023 r., II CSKP 773/22, niepubl.). W związku z powyższym miarodajnym do oceny wniosku jest ustalony przez Sąd stan faktyczny, a ten nie obejmuje zawarcia ani treści umowy darowizny z 9 lipca 2009 r. Podstawami kasacyjnym nie został również objęty zarzut naruszenia art. 118 k.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

(K.L.)

[a]